

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Філологічний факультет
Кафедра сучасної української мови

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
«СКЛАДНІ ВИПАДКИ ПУНКТУАЦІЇ»
(вибіркова)

Освітньо-професійна програма	«Середня освіта (Українська мова та література)»
Спеціальність	A4 Середня освіта
Галузь знань	A Освіта
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Факультет	філологічний
Мова навчання	українська

Чернівці 2025 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Складні випадки пунктуації» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Середня освіта (Українська мова та література)».

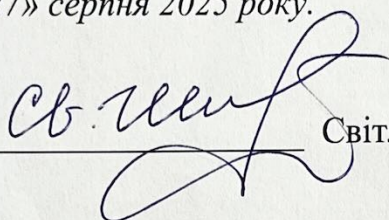
Розробник: Шатілова Наталія Олександрівна – асистент кафедри сучасної української мови, кандидат філологічних наук, доцент.

Викладач: Шатілова Наталія Олександрівна – асистент кафедри сучасної української мови, кандидат філологічних наук, доцент.

Затверджено на засіданні кафедри сучасної української мови.

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року.

Завідувач кафедри

Світлана ШАБАТ-САВКА

Схвалено методичною радою філологічного факультету.

Протокол № 1 від «27» серпня 2025 року.

Голова методичної ради факультету

Алла АНТОФІЙЧУК

Мета навчальної дисципліни – систематизувати, закріпити й поглибити знання студентів щодо чинних пунктуаційних норм української мови, удосконалити їх пунктуаційну грамотність, що уможливить формування правописної компетентності майбутніх фахівців-філологів.

Результати навчання.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність вільно і грамотно здійснювати усну та письмову комунікацію українською мовою.

ЗК 4. Здатність критично й творчо мислити, генерувати нові ідеї, виявляти ініціативу та підприємливість, застосовувати знання в практичних ситуаціях.

Фахові компетентності (ФК):

ФК 1. Здатність забезпечувати здобуття освіти державною мовою, формувати й розвивати мовно-комунікативну компетентність учнів.

ФК 4. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі предметної галузі, збирати, аналізувати, структурувати, узагальнювати й інтерпретувати інформацію, перевіряти її достовірність, оперувати нею в професійній діяльності.

ФК 9. Здатність розуміти значення української мови як державної в житті українського народу, адекватно використовувати мовні ресурси в процесі фахової та міжособистісної комунікації, формувати й розвивати в учнів мовно-комунікативну компетентність.

ФК 11. Здатність розуміти теоретичні засади української графіки, фонетики, орфоепії, орфографії, лексикології, фразеології, лексикографії, морфології, синтаксису та пунктуації.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Вільно володіти українською мовою, вміти послуговуватись нею у професійному спілкуванні.

ПРН 3. Критично й творчо мислити, генерувати нові ідеї, виявляти ініціативу та підприємливість, застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ПРН 6. Ефективно знаходити необхідну інформацію, послуговуючись різними джерелами, критично оцінювати та інтерпретувати її.

ПРН 13. Моделювати й аналізувати різнорівневі мовні одиниці, здійснювати лінгвістичний аналіз тексту.

ПРН 15. Ідентифікувати й корегувати мовленнєві та граматичні помилки, викликані порушенням правописних норм.

Опис навчальної дисципліни

Загальна інформація

	№	Кількість	Кількість годин	
--	---	-----------	-----------------	--

Форма навчання			кредитів	годин	лекції	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	індивідуальні завдання	Вид підсумкового контролю
Денна	4	8	3	90	18	18	-	-	54	-	залік
Заочна	4	8	3	90	6	2	-	-	82	-	залік

Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин												
	денна форма							заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
		лекц.	практ.	лаб.	інд.	с.р.		лекц.	практ.	лаб.	інд.	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1. «Теоретико-методичні засади формування пунктуаційної компетентності»												
Тема 1. Пунктуація як розділ науки про мову.	5	3				2	6	1					5
Тема 2. Історія становлення пунктуаційної системи української мови.	5	3				2	6	1					5
Тема 3. Система розділових знаків української мови: аспекти типології.	4	2				2	6	1					5
Тема 4. Інноваційні процеси в українській пунктуації.	6	2				4	6	1					5
Тема 5. Основні функції розділових знаків	6	4				2	6	1					5
Тема 6. Методика формування пунктуаційної компетентності	7	2				5	8						8
Тема 7. Пунктуаційний аналіз речення: схема,	5	2				3	6	1					5

зразок, методика проведення.												
Разом за ЗМ 1	38	18				20	44	6				38
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 2. «Складні випадки аналізу пунктограм»											
Тема 1. Тире як розділовий знак: пунктуаційні ситуації використання.	8		3			5	7		1			6
Тема 2. Розділові знаки при однорідних членах речення.	6		2			4	5					5
Тема 3. Розділові знаки при відокремлених членах речення.	8		3			5	6					6
Тема 4. Розділові знаки при порівняльних зворотах, уточнювальних та приєднувальних конструкціях.	6		2			4	5					5
Тема 5. Розділові знаки в реченнях зі вставними і вставленими компонентами.	6		2			4	5					5
Тема 6. Розділові знаки в реченнях зі звертанням, вигуками, питальними та окличними словами.	5		2			3	6					6
Тема 7. Розділові знаки в складному реченні: кома, тире, двокрапка, крапка з комою.	6		2			4	6		1			5
Тема 8. Пунктуаційне оформлення прямої мови та цитат. Знаки пунктуації в бібліографічному описі джерел.	7		2			5	6					6
Разом за ЗМ 2	52		18			34	46		2			44
Усього годин	90	18	18			54	90	6	2			82

Тематика лекційних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.	<p>Пунктуація як розділ науки про мову. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Термінообшир поняття «пунктуація». 2. Розділові знаки – структурний компонент писемної мови. 3. Базові поняття пунктуації як розділу мовознавства: <ul style="list-style-type: none"> - пунктограма, типи пунктограм; - пунктуаційне правило; - пунктуаційна норма. 4. Принципи української пунктуації. 5. Зв'язок пунктуації з синтаксисом.
2.	<p>Історія становлення пунктуаційної системи української мови. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Перші пунктограми в давніх пам'ятках. 2. Розділові знаки в граматиках XVI–XIX ст. 3. Пунктуація в різних виданнях «Українського правопису». 4. Чинні пунктуаційні норми сучасної української мови.
3.	<p>Система розділових знаків української мови: аспекти типології. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розділові знаки: основа і периферія. 2. Класифікація розділових знаків: <ul style="list-style-type: none"> - за способом уживання; - за функціональним призначенням; - за відповідністю загальноприйнятим пунктуаційним нормам; - за здатністю мати пунктуаційний варіант; - за будовою. 3. Індивідуально-авторське вживання розділових знаків.
4.	<p>Інноваційні процеси в українській пунктуації. <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зміни в чинній редакції «Українського правопису»: <ul style="list-style-type: none"> - розширення термінів пунктуації; - нові параграфи; - оновлення пунктуаційних правил. 2. Скісна риска як розділовий знак. 3. Комбіноване уживання розділових знаків. 4. Правила рубрикації тексту.
5.	<p>Основні функції розділових знаків. <i>ПЛАН</i></p>

	<ol style="list-style-type: none"> 1. Функції одиничних роздільних розділових знаків. 2. Функції парних видільних розділових знаків. 3. Особливості вживання розділових знаків в різностильових текстах.
6.	<p>Методика формування пунктуаційної компетентності <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття пунктуаційної компетентності. 2. Пунктуаційні знання, уміння і навички. 3. Робота над пунктуацією на уроках української мови у ЗЗСО. 4. Типи пунктуаційних вправ. 5. Методика роботи над пунктуаційними помилками. 6. Критерії оцінювання пунктуаційної вправності.
7.	<p>Пунктуаційний аналіз речення: теоретико-методологічні засади <i>ПЛАН</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Схема пунктуаційного аналізу речення. 2. Зразок пунктуаційного аналізу речення. 3. Методика проведення пунктуаційного аналізу речення і тексту.

Тематика практичних занять з переліком питань

№ теми	Назва теми
1.	<p>Тире як розділовий знак: пунктуаційні ситуації використання. <i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», практичні вправи, пунктуаційний аналіз, усні та письмові відповіді.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тире між підметом і присудком. 2. Складні випадки вживання тире в простому реченні. 3. Тире між частинами складного речення. 4. Тире між двома іменниками та між цифрами. 5. Відмінність «тире» і «дефіса».
2.	<p>Розділові знаки при однорідних членах речення. <i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», усні відповіді, практичні вправи, пунктуаційний аналіз, редагування тексту, тестування.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кома при однорідних членах, поєднаних безсполучниковим зв'язком. 2. Розділові знаки при однорідних та неоднорідних означеннях. 3. Кома при однорідних членах, поєднаних сполучниковим зв'язком. 4. Розділові знаки при узагальнювальних словах й однорідних членах речення. 5. Тире і крапка з комою між однорідними членами речення.
3.	<p>Розділові знаки при відокремлених членах речення.</p>

	<p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», усні відповіді, практичні вправи, пунктуаційний аналіз, редагування тексту, ситуативне моделювання.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розділові знаки при відокремлених означеннях. 2. Розділові знаки при відокремлених прикладках. 3. Розділові знаки при відокремлених обставинах. 4. Розділові знаки при відокремлених додатках.
4.	<p>Розділові знаки при порівняльних зворотах, уточнювальних та приєднувальних конструкціях.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», усні відповіді, практичні вправи, пунктуаційний аналіз, пунктуаційний диктант,</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розділові знаки при порівняльних зворотах. 2. Відокремлення пояснювально-уточнювальних членів речення. 3. Приєднувальні конструкції та їхнє пунктуаційне оформлення.
5.	<p>Розділові знаки в реченнях зі вставними і вставленими компонентами.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», усні відповіді, практичні вправи, пунктуаційний аналіз, ситуативне моделювання, тестування.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вставні компоненти та розділові знаки при них. 2. Пунктуаційне оформлення вставлених компонентів.
6.	<p>Розділові знаки в реченнях зі звертанням, вигуками, питальними та окличними словами.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», усні відповіді, практичні вправи, пунктуаційний аналіз, тестування.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розділові знаки при звертанні. 2. Розділові знаки при вигукових конструкціях. 3. Пунктуаційне оформлення слів-речень (стверджувальних, заперечних та питальних словах).
7.	<p>Розділові знаки в складному реченні: кома, тире, двокрапка, крапка з комою.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису», усні відповіді, практичні вправи, пунктуаційний аналіз, робота в парах, тестування.</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розділові знаки в складносурядному реченні. 2. Розділові знаки в складнопідрядному реченні. 3. Розділові знаки в складному безсполучниковому реченні. 4. Варіантність розділових знаків між частинами складного речення.
8.	<p>Пунктуаційне оформлення прямої мови та цитат. Знаки пунктуації в бібліографічному описі джерел інформації.</p> <p><i>Вид роботи: робота з текстом «Українського правопису» та інтернет-джерелами, усні й письмові відповіді, редагування текстів, робота в групах, мультимедійна презентація індивідуального завдання.</i></p>

<ol style="list-style-type: none"> 1. Пряма мова і слова автора: специфіка пунктуаційного оформлення. 2. Правила оформлення цитат. Етика наукового цитування. 3. Пунктуація при оформленні друкованих джерел (книг, окремих параграфів, словникових статей, наукових статей, матеріалів конференцій, тез доповідей тощо). 4. Особливості бібліографічного опису електронних ресурсів.

Завдання для самостійної роботи студентів

Самостійна робота здобувачів освіти під час вивчення освітнього компонента «Складні випадки пунктуації» складається з різних видів:

- 1) робота з текстом «Українського правопису» та інтернет-ресурсами;
- 2) виконання домашніх завдань та індивідуальних творчих проєктів;
- 3) підготовка до аудиторних практичних занять;
- 4) самостійне поглиблене опрацювання тем освітнього компонента згідно з навчально-тематичним планом.

№ теми	Назва теми
1.1	<p>Пунктуація як розділ науки про мову.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виписати визначення термінів «пунктуація», «пунктограма», «розділовий знак» з енциклопедії «Українська мова» та шкільних підручників з української мови. 2. Опрацювати й законспектувати статтю: Савченко І. Принципи української пунктуації: традиції й нове розв’язання проблеми. <i>Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. Серія: Філологія (мовознавство)</i>. 2012. Вип. 16. С. 97–100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nzvdpu_filol_2012_16_23
1.2.	<p>Історія становлення пунктуаційної системи української мови.</p> <p>Опрацювати й законспектувати статті:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сегін Л. Українська пунктуація: здобутки, проблеми, перспективи опису та кодифікації. <i>Українська мова</i>. 2018. № 3. С. 80–91. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/3_18/8.pdf 2. Савченко І. С. Історичні витoki української пунктуації. <i>Київська старовина</i>. 2006. № 5. С. 58–66.
1.3	<p>Система розділових знаків української мови: аспекти типології.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати й законспектувати словникову статтю: Степаненко М. І. Пунктуаційні (розділові) знаки. <i>Енциклопедія Сучасної України</i> / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ.

	<p>Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2024. URL : https://esu.com.ua/article-882633</p> <p>2. Скласти письмову розповідь про відомого вченого-мовознавця, пояснити використані розділові знаки.</p>
1.4	<p>Інноваційні процеси в українській пунктуації.</p> <p>1. Опрацювати й законспектувати статтю: Гуйванюк Н. Новітні тенденції в українській пунктуації та проблеми авторської пунктуації. <i>Слово. Речення. Текст: монографія</i>. Чернівці, 2009. С. 486–492.</p> <p>2. Індивідуально-дослідницьке завдання: «<i>Авторська пунктуація в художніх текстах обраного письменника</i>» (самостійно обрати текст, чітко вказати сторінки цитування прикладів):</p> <p>1) підібрати 10 прикладів уживання авторських розділових знаків у текстах обраного письменника;</p> <p>2) пояснити, чому той чи той розділовий знак (чи його відсутність) уналежнено до індивідуально-авторського пунктуаційного оформлення, опираючись на чинні пунктуаційні норми;</p> <p>3) оформити результати дослідження у вигляді мультимедійної презентації.</p>
1.5	<p>Основні функції розділових знаків.</p> <p>Опрацювати запропоновані параграфи за працею: Шульжук К.Ф. Синтаксис української мови : підручник. Київ : Вид. центр «Академія», 2004. 408 с.:</p> <p>1. Система розділових знаків та їх основні функції (С. 381–384).</p> <p>2. Особливості розділових знаків в текстах різного функціонального призначення (С. 384–387).</p>
1.6	<p>Методика формування пунктуаційної компетентності</p> <p>1. Вести власний зошит обліку пунктуаційних помилок та здійснювати їх самоаналіз з метою вдосконалення пунктуаційних умінь і навичок з вивчених тем.</p> <p>2. Опрацювати й законспектувати статті: Павлюк Н.П. Формування пунктуаційної компетентності учнів основної школи. <i>International Academy Journal Web of Scholar</i>. 3(33), March 2019. Р. 26–30; Кухарчук І. Формування пунктуаційної компетентності в учнів 8–9-х класів на уроках української мови. <i>Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка : Педагогічні науки</i>. 2022. Вип. 48. С. 117–124.</p> <p>3. Індивідуальний творчий проєкт: створити мультимедійний постер / інтерактивний плакат / мультимедійну презентацію для сайту «Пунктуаційна вправність школяра», на якому цікаво й творчо презентувати одну зі складних пунктограм (<i>на вибір студента</i>), звертаючи увагу на найпоширеніші помилки.</p>
1.7	<p>Пунктуаційний аналіз речення: теоретико-методологічні засади</p>

	Самостійно підібрати й проаналізувати фрагмент тексту, словесне наповнення якого передбачало б наявність поширених пунктограм у простих, простих ускладнених та складних реченнях.
2.1	Тире як розділовий знак: пунктуаційні ситуації використання. 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».
2.2	Розділові знаки при однорідних членах речення. 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».
2.3	Розділові знаки при відокремлених членах речення. 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».
2.4	Розділові знаки при порівняльних зворотах, уточнювальних та присуднувальних конструкціях. 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».
2.5	Розділові знаки в реченнях зі вставними і вставленими компонентами. 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».
2.6	Розділові знаки в реченнях зі звертанням, вигуками, питальними та окличними словами. 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».

2.7	<p>Розділові знаки в складному реченні: кома, тире, двокрапка, крапка з комою.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису».
2.8	<p>Пунктуаційне оформлення прямої мови та цитат. Знаки пунктуації в бібліографічному описі джерел інформації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Опрацювати відповідні пунктуаційні правила за чинним «Українським правописом». 2. Виконати запропоноване практичне домашнє завдання з метою випрацювання пунктуаційних умінь і навичок з вивченої теми. 3. Пройти онлайн-тест з теми на сайті «Тренажер з українського правопису». 4. Опрацювати зразки бібліографічного опису джерел інформації, подані на електронні сторінці курсу в системі Moodle. 5. Укласти список 10 різножанрових джерел з теми наукового дослідження відповідно до ДСТУ 8302:2015.

Контроль виконання та оцінювання завдань, винесених на самостійне опрацювання, проводимо в процесі вивчення тем кожного змістового модуля.

Методи навчання

Методи навчання і викладання:

1) *інформаційно-рецептивний*: лекція (традиційна, лекція-презентація), бесіда (вступна, бесіда-повідомлення, бесіда-повторення, контрольньо-корекційна, евристична), пояснення, навчальна дискусія;

2) *робота з навчальним текстом та інтернет-ресурсами*: детальне вивчення тексту чинного «Українського правопису», опрацювання навчальної літератури та інформаційних онлайн-ресурсів;

3) *наочні методи*: ілюстрація, демонстрація (зокрема за допомогою цифрових технологій), самостійне спостереження над мовними явищами в поєднанні із *дидактичними прийомами мисленнєвого характеру* – аналіз, узагальнення, систематизація, порівняння, класифікація, конкретизація;

4) *спонукально-репродуктивний*: метод практичних вправ (тренувальних, творчих, контрольних), що сприяють виробленню необхідних пунктуаційних умінь і навичок (списування, різні види диктантів, пунктуаційних аналіз речення і тексту; редагування тексту, довільне письмо – добір різностильових контекстів з вивченими пунктограмами тощо);

5) *творчо-пошуковий та проблемний методи*: метод проєктів, самостійна робота пошукового характеру – підбір і аналітичний огляд джерел інформації,

аналіз, опис і виклад проблемного питання, мультимедійна презентація результатів індивідуальної чи спільної проєктної діяльності;

б) *інтерактивні методи*: робота в парах, робота в малих групах, взаємооцінювання, взаємоперевірка, мозкова атака, метод ПРЕС, лінгвістичний двобій, рольове моделювання, я – редактор, мікрофон, незакінчене речення тощо.

Освітні технології: технології особистісно орієнтованого, диференційованого, кооперативного, проблемно-розвивального, інтерактивного, дистанційного навчання.

Система контролю та оцінювання

Контроль та оцінювання теоретичних знань, практичних умінь і фахових навичок студентів з курсу «Складні випадки пунктуації» здійснюємо на основі результатів поточного та підсумкового контролю.

Форми поточного контролю: спостереження за навчально-пізнавальною діяльністю студентів та їхня участь в обговоренні проблемних питань, усні й письмові відповіді на питання, виконання домашніх завдань, робота з навчально-методичною літературою, пунктуаційний коментар під час виконання практичних вправ, самостійні роботи, різні види диктантів, модульні контрольні роботи.

Форми підсумкового контролю: залік.

Загальна кількість балів, яку студент може отримати в процесі вивчення дисципліни, складає **100 балів**, з яких **60 балів** – під час поточного контролю і **40 балів** – під час підсумкового контролю (заліку).

Система оцінювання знань є накопичувальною і охоплює суму балів за різними видами здійсненого контролю.

Розподіл балів, які отримують студенти

ЗМ 1(30 балів)							ЗМ 2 (30 балів)								Кількість балів (залік)	Сумарна к-ть балів
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
3	3	4	6	3	6	5	4	4	4	3	4	3	4	4	40	100

Накопичення рейтингових балів у межах змістових модулів передбачає:

- відвідування (очне / дистанційне) лекційних і практичних занять;
- активність на практичних заняттях;
- якість підготовки до навчальних занять;
- належне виконання завдань практичного, творчого, пошукового характеру на засадах академічної доброчесності;
- написання модульних контрольних робіт.

Критерії оцінювання окремих видів робіт з навчальної дисципліни

Оцінювання усної відповіді враховує:

- повноту розкриття питання;
- логічність і послідовність викладу;
- добір влучних прикладів і коментування мовних фактів;
- культуру мовлення;
- уміння порівнювати і робити висновки.

«А»: відповідь ґрунтовна, студент логічно, послідовно й грамотно викладає теоретичний матеріал, наводить влучні приклади і коментує їх, доповнює відповіді інших студентів, робить висновки, порівнює пунктуаційні ситуації, дискутує.

«В»: відповідь змістовна, студент логічно, послідовно й грамотно викладає теоретичний матеріал, наводить приклади, допускає поодинокі помилки, які може пояснити й виправити, робить логічні висновки й узагальнення.

«С»: відповідь не повна, студент не зовсім логічно викладає теоретичний матеріал, наводить приклади, допускає помилки під час пояснення пунктограм, узагальнює й робить роботу над помилками.

«D»: відповідь фрагментарна, студент не логічно викладає теоретичний матеріал, не завжди може проілюструвати його власними прикладами, допускає помилки під час пояснення пунктограм.

«E»: відповідь засвідчує лише епізодичні знання студента, сплутування пунктуаційних правил, не логічна й не підкріплена прикладами.

Оцінювання письмових самостійних / контрольних робіт:

«А»: робота не містить помилок у поясненні пунктограм, засвідчуючи ґрунтовні, системні знання з теми чи змістового модуля.

«В»: робота містить не більше двох помилок у поясненні пунктограм, засвідчуючи добрі знання з теми чи змістового модуля.

«С»: робота містить не більше чотирьох помилок у поясненні пунктограм, засвідчуючи належні знання з теми чи змістового модуля.

«D»: робота містить 5–6 помилок у поясненні пунктограм, засвідчуючи фрагментарні знання з теми чи змістового модуля.

«E»: робота містить 50 % помилок, засвідчуючи низький рівень знань з теми чи змістового модуля.

Незараховано роботу студентів, який допускає під час виконання мовного аналізу більш ніж 50% помилок, засвідчуючи незнання програмового матеріалу з теми чи змістового модуля.

Оцінювання індивідуальних творчих завдань (проектів) ураховує:

- своєчасність виконання завдання;
- обсяг і якість виконання завдання;
- академічну добросовісність (самостійне виконання);

- творчій підхід та ініціативність у навчальній діяльності.

«А»: проєкт змістовний та інформативний, виконаний творчо й самостійно, опирається на надійні джерела інформації, містить вдало підібрані приклади для висвітлення задекларованої теми; студент зібрав, репрезентував й проаналізував достатньо пунктуаційних явищ для переконливих висновків; дотримався вимог до оформлення презентації, продемонстрував вільне володіння матеріалом під час захисту, вміння зацікавити присутніх, дав правильні відповіді на додаткові питання з теми проєкту.

«В»: проєкт інформативний, виконаний творчо й самостійно, опирається на надійні джерела інформації, містить загалом вдало підібрані приклади для висвітлення задекларованої теми; студент зібрав, репрезентував й проаналізував достатньо пунктуаційних явищ для переконливих висновків; дотримався вимог до оформлення презентації, продемонстрував добре володіння матеріалом під час захисту, дав правильні відповіді майже на всі додаткові питання з теми проєкту.

«С»: проєкт інформативний, виконаний самостійно, опирається на надійні джерела інформації, містить загалом вдало підібрані приклади для висвітлення задекларованої теми; студент зібрав, репрезентував й проаналізував достатньо пунктуаційних явищ, але не навів висновків; загалом дотримався вимог до оформлення презентації, продемонстрував добре володіння матеріалом під час захисту, не завжди правильно відповідав на додаткові питання з теми проєкту.

«D»: проєкт не достатньо інформативний, опирається лише на інтернет-джерела, містить не достатню кількість прикладів для висвітлення задекларованої теми; студент проаналізував пунктуаційні явища фрагментарно; не повністю дотримався вимог до оформлення презентації, продемонстрував достатнє володіння матеріалом під час захисту, але не відповідав на додаткові питання з теми проєкту.

«Е»: проєкт містить не достатню кількість прикладів для висвітлення задекларованої теми; студент побіжно проаналізував пунктуаційні явища; не виявив творчої ініціативи у підготовці презентації, під час захисту не мав відповіді на більшість додаткових питань з теми проєкту.

Незараховано проєкт, який видається випадковим, нашвидкуруч виконаним чи незакінченим; зафіксовано порушення академічної доброчесності.

Критерії оцінювання тестових завдань:

«А»: 100–90% правильних відповідей.

«В»: 89–80% правильних відповідей.

«С»: 79–70% правильних відповідей.

«D»: 69–60% правильних відповідей.

«Е»: 59–50% правильних відповідей.

Незараховано – менше 50% правильних відповідей.

Модульний контроль здійснюють після вивчення навчального матеріалу кожного змістового модуля.

Підсумковий контроль (залік) здійснюють у режимі автоматизованої комп'ютерної діагностики або з використанням роздрукованих завдань.

Критерії підсумкового оцінювання

Оцінювання рівня та якості знань студентів з навчальної дисципліни здійснюється з врахуванням індивідуальних особливостей студентів і передбачає диференційований підхід в його організації.

Оцінку «зараховано» («А») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **90–100** від максимальної кількості можливих, зокрема: ґрунтовно засвоїли пунктуаційні норми української мови, опрацювали рекомендовану літературу, виявили поглиблене розуміння принципів української пунктуації; вільно оперують теоретичними та історичними відомостями, опанували наукову термінологію курсу; систематично готувалися до практичних занять і виконували домашні завдання; виявили відмінні навички пунктуаційного аналізу речення і тексту; уміють розставляти розділові знаки в реченні й тексті відповідно до чинних норм, чітко аргументують вибір пунктограм; глибоко опрацювали питання, винесені на самостійне опрацювання; успішно написали модульні контрольні роботи; повністю розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку «зараховано» («В») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **80–89** від максимальної кількості можливих, зокрема: добре засвоїли пунктуаційні норми української мови, опрацювали рекомендовану літературу, уміють аргументувати вибір розділових знаків у реченні й тексті з огляду на принципи української пунктуації; продемонстрували знання теоретичного матеріалу, добре опанували відповідну наукову термінологію; активно готувалися до практичних занять та систематично виконували домашні завдання; розставляють та коментують розділові знаки в реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм, вміють виправити й пояснити допущені помилки; виявили добрі навички пунктуаційного аналізу, допускаючи окремі неточності; опрацювали питання самостійного вивчення; добре написали модульні контрольні роботи; розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку «зараховано» («С») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **70–79** від максимальної кількості можливих, зокрема: частково засвоїли пунктуаційні норми української мови, в основному розуміють принципи української пунктуації; продемонстрували знання теоретичного матеріалу на репродуктивному рівні, частково опанували відповідну наукову термінологію, уміють застосовувати знання на практиці; працювали на практичних заняттях, загалом виконували домашні завдання; розставляють та коментують розділові знаки в реченні відповідно до чинних пунктуаційних норм, допускають помилки, але уміють аргументовано їх виправити; виявили необхідні навички пунктуаційного аналізу речення і тексту; добре написали модульні контрольні роботи; належно розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку «зараховано» («D») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **60–69** від максимальної кількості можливих, зокрема: фрагментарно опанували теоретичний програмовий матеріал, мають досить поверхневі знання щодо норм пунктуації; обмежилися опосередкованим вивченням пунктуаційних правил та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводити себе під час роботи на практичних заняттях, не виявили належних навичок при пунктуаційному аналізі речення і тексту та бажання до самостійної роботи; допускають пунктуаційні помилки в тексті, не чітко орієнтуються в чинних пунктуаційних нормах, плутаються в пунктуаційних правилах; написали модульні контрольні роботи на достатньому рівні; не повністю розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку «зараховано» («E») отримують студенти, які набрали загальну суму балів **50–59** від максимальної кількості можливих, зокрема: відвідували навчальні заняття, але обмежилися опосередкованим вивченням програмового матеріалу та мінімальним опрацюванням рекомендованої літератури; пасивно поводити себе на практичних заняттях, не виявили належних навичок пунктуаційного аналізу речення і тексту та бажання до самостійної роботи; допускають пунктуаційні помилки в тексті, знають пунктуаційні правила не в повному обсязі; виконали модульні контрольні роботи на задовільному рівні; фрагментарно розуміються в питаннях, винесених на підсумковий контроль.

Оцінку «незараховано» («FX») з можливістю повторного складання отримують студенти, які набрали загальну суму балів **35–49** від максимальної кількості можливих, зокрема: не відвідували частину лекційних та практичних занять; пасивно поводитись на практичних заняттях, не виявили належних навичок пунктуаційного аналізу речення й тексту та бажання до самостійної роботи; не опрацювали рекомендованої літератури, у зв'язку з цим не орієнтуються в програмовому матеріалі; допускають пунктуаційні помилки в тексті, не орієнтуються в чинних пунктуаційних нормах, не знають правил пунктуації; не виконали модульні контрольні роботи; не розкрили питання підсумкового контролю.

Оцінку «незараховано» («F») з обов'язковим повторним курсом отримують студенти, які набрали загальну суму балів **1–34** від максимальної кількості можливих, зокрема: не відвідували лекційних і практичних занять; не виявили бажання до самостійної роботи; не опрацювали рекомендованої літератури, не володіють пунктуаційною грамотністю; не могли відповісти на поставлені питання під час підсумкового контролю, фактично не засвоїли програму курсу.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

100- бальна шкала	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС	
		Оцінка	Пояснення за розширеною шкалою

90–100	Зараховано	A	відмінно
80–89		B	дуже добре
70–79		C	добре
60–69		D	задовільно
50–59		E	достатньо
35–49	Незараховано	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1–34		F	незадовільно з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

1. Термінообшир поняття «пунктуація». Базові поняття пунктуації як розділу науки про мову.
2. Розділові знаки – структурний компонент писемної мови.
3. Поняття пунктограми, типи пунктограм.
4. Принципи української пунктуації.
5. Зв'язок пунктуації української мови із синтаксисом.
6. Витоки української пунктуації. Перші розділові знаки у давніх пам'ятках.
7. Розділові знаки в граматиках XVI–XIX ст. (праці Л. Зизанія, М. Смотрицького, С. Смаль-Стоцького, В. Сімовича).
8. Становлення пунктуаційних норм у різних виданнях «Українського правопису».
9. Чинні пунктуаційні норми (нове в «Українському правописі» 2019 р.).
10. Класифікація розділових знаків української мови.
11. Факультативне вживання розділових знаків.
12. Варіантні випадки вживання розділових знаків.
13. Індивідуально-авторське вживання розділових знаків.
14. Комбіноване уживання розділових знаків.
15. Основні функції одиничних розділових знаків української мови.
16. Основні функції парних розділових знаків української мови.
17. Пунктуаційна компетентність: пунктуаційні знання, уміння та навички.
18. Робота над пунктуацією на уроках української мови у ЗЗСО. Типи пунктуаційних вправ.
19. Поняття пунктуаційної помилки. Методика роботи над пунктуаційними помилками.
20. Пунктуаційний аналіз речення як маркер пунктуаційної компетентності.
21. Тире між підметом і присудком.
22. Складні випадки вживання тире в простому реченні.

23. Тире між частинами складного речення.
24. Кома й тире при однорідних членах речення.
25. Розділові знаки при однорідних та неоднорідних означеннях.
26. Розділові знаки при узагальнювальних словах та однорідних членах речення.
27. Розділові знаки при відокремлених означеннях.
28. Розділові знаки при відокремлених прикладках.
29. Розділові знаки при відокремлених додатках.
30. Розділові знаки при відокремлених обставинах.
31. Розділові знаки при порівняльних зворотах.
32. Розділові знаки при пояснювально-уточнювальних та приєднувальних конструкціях.
33. Пунктуація в реченнях зі вставними компонентами.
34. Особливості пунктуації при вставлених конструкціях.
35. Розділові знаки при звертанні.
36. Розділові знаки при вигуках та словах-реченнях.
37. Розділові знаки в складносурядному реченні.
38. Розділові знаки в складнопідрядному реченні.
39. Розділові знаки в складному безсполучниковому реченні.
40. Розділові знаки при прямій мові.
41. Розділові знаки кінця речення: крапка, знак питання, знак оклику, три крапки.
42. Крапка з комою як розділовий знак: пунктуаційні ситуації використання.
43. Двокрапка як розділовий знак: пунктуаційні ситуації використання.
44. Дужки як розділовий знак: пунктуаційні ситуації використання.
45. Лапки як розділовий знак: пунктуаційні ситуації використання.
46. Скісна риска як розділовий знак: пунктуаційні ситуації використання.
47. Розділові знаки для оформлення прямої мови і цитат.
48. Розділові знаки для оформлення пунктів переліку та правила рубрикації тексту.
49. Використання розділових знаків в різностильових текстах.
50. Роль пунктуації в системі сучасної мовної освіти України.

Відповідно до «Порядку визнання у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та / або інформальної освіти» (протокол №16 від 25 листопада 2024 року) (<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/poriadok-vyznannia-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-taabo-informalnoi-osvity/>) у процесі вивчення дисципліни здобувачу освіти може бути зараховано до 25% балів, отриманих за результатами неформальної та / або інформальної освіти з проблем, що відповідають тематиці курсу.

Рекомендована література

Основна

1. Зінчук Р. С., Деркач Л. М. Практикум із пунктуації української мови : навчально-методичні матеріали. Луцьк, 2022. 60 с. URL: <https://evnuir.vnu.edu.-ua/bitstream/123456789/20944/1/Punctuatsiia.pdf>
2. Савченко І.С. Пунктуація сучасної української мови : навч. посібник. Черкаси : Вертикаль, 2020. 144 с.
3. Терещенко В.М., Панченков А.О. Методика реалізації Українського правопису в новій редакції у закладах загальної середньої освіти : навчально-методичний посібник. Харків : Соняшник, 2019. 256 с. URL: <https://nushub.org.ua/resource/navchalno-metodychnyj-posibnyk-metodyka-realizacziyi-ukrayinskogo-pravopysu-v-novij-redakcziyi-u-zakladah-zagalnoyi-serednoyi-osvity-avt-tereshhenko-v-m-panchenkov-a-o/>
4. Терлак З.М. Пунктуаційний словник-довідник. Львів: Світ, 2019. 396 с.
5. Уживання розділових знаків. *Український правопис*. Київ: Наук. думка, 2020. С. 161–205. URL: <https://drive.google.com/file/d/1p0moU61Yrg4RskpJYtIj-xkiAa5vrd0mM/view>
6. Шабат-Савка С.Т., Максим'юк О.В., Шатілова Н.О. Пунктуація української мови: навч. посібник. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2016. 240 с.
7. Шевченко С.П., Бронзенко Т.А. Пунктуаційний тренажер : навчальний посібник. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2019. 278 с.
8. Шевчук С., Виноградова Ю., Глущик С., Дияк О., Лобода Т. Український правопис: нова редакція : навч. посіб. Київ : Алерта, 2020. 118 с.

Додаткова

1. Громик Ю. В. Український правопис. Практикум. 2-ге вид., випр. ПрАТ «Волинська обласна друкарня», 2015. 168 с.
2. Денищич Т. А. Сучасні підходи до формування пунктуаційної компетентності майбутніх учителів-філологів. *Вища освіта у контексті інтеграції до європейського освітнього простору*. Вип. 89 (II). Ч. 1. 2022. С. 269–279.
3. Кочан І. Історія української пунктуації. *Studia Ukrainica Posnaniensia*. 2019. Том 7. № 1. С. 143–152.
4. Кухарчук І. Формування пунктуаційної компетентності в учнів 8–9-х класів на уроках української мови. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка : Педагогічні науки*. 2022. Вип. 48. С. 117–124.
5. Павлюк Н.П. Формування пунктуаційної компетентності учнів основної школи. *International Academy Journal Web of Scholar*. 3(33), March 2019. P. 26–30.
6. Сегін Л. Українська пунктуація: здобутки, проблеми, перспективи опису

та кодифікації. *Українська мова*. 2018. № 3. С. 80–91. URL: https://iul-nasu.org.ua/pdf/ukrmova/3_18/8.pdf

7. Сидоренко В. Формування синтаксичної й пунктуаційної компетентностей учнів 8–9 класів засобами технології кооперативного навчання. *Українська мова і література в школі*. Київ, 2015. № 2. С. 7–14.

8. Сидоренко В. Лінгводидактичні засади навчання синтаксису й пунктуації української мови учнів 8–9 класів в умовах оновленої освітньої парадигми. *Українська мова і література в школі*. 2015. №1. С. 6–13.

9. Шатілова Н. Лінгводидактичні засади формування пунктуаційної компетентності студентів-філологів. *Інтеграція особистісно орієнтованого підходу в систему компетентнісної освіти: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (з міжнародною участю) (28 січня 2021 року) / за заг. ред. Т.М. Антонюк та ін. Чернівці: Вид-во, 2021. С. 52–55.*

10. Шатілова Н. О. Пунктуація української мови в науковому осмисленні професора Ніни Гуйванюк. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. Том 35 (74). № 6. Видавничий дім «Гельветика», 2024. С. 21–26.

Інформаційні ресурси

1. Мова.info. Лінгвістичний портал. URL: <http://www.mova.info/>
2. Культура мови на щодень : Довідково-інформаційна система / Інститут української мови НАН України. Київ, 2010. URL: <http://bit.ly/33ev57P>
3. Курс «Складні випадки пунктуації» в системі електронного навчання Moodle. URL: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=5271>
4. Освітній проєкт «Мова – ДНК нації». URL: <https://ukr-mova.in.ua>
5. Освітня платформа «ДисКурс». URL: <https://dyskurs.net/>
6. Тренажер з правопису української мови. URL: <https://webpen.com.ua/>
7. Українська мова: Енциклопедія / редкол. : В.М. Русанівський, О.О. Тараненко та ін. 2-е вид. випр. і доп. К. : Українська енциклопедія, 2004. 824 с. URL: <https://archive.org/details/UkrMovEnts/page/1/mode/2up>

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

- ✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича». URL: <https://www.chnu.edu.ua/media/jxdfs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>
- ✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича». URL: <https://www.chnu.edu.ua/media/hkzbr1b2/polozhennia-pro-vyjavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chnu-2025.pdf>